

Ajankohtaista Mela-turvasta ja eläkevaihtoehtoista

**Maatilan sukupolvenvaihdospäivät
24.1.2018**

Maatalousyrittäjille apua vaikeisiin elämäntilanteisiin

Välitä
viljelijästä

- Välitä viljelijästä -projektin kautta miljoona euroa maatalousyrittäjien jaksamisen tukemiseen
- Autetaan maatalousyrittäjiä ja edistetään ennaltaehkäisevää hyvinvointityötä
 - tarjotaan keskusteluapua sekä asiantuntija-apua uupumuksen hoitamiseen, talousvaikeuksien tai juridisten kysymysten ratkaisemiseen
 - kehitetään varhaisen välittämisen mallia ja toimenpiteitä, joilla viljelijöiden uupumista voidaan ennaltaehkäistä.

Maatalouden kriisipaketti

- Vuoden 2017 aikana Mela tarjoaa apua vaikeuksiin joutuneille viljelijöille miljoonan euron määrärahan turvin. Projekti jatkuu vuoden 2019 loppuun.
- Pääpaino nopeavaikutteisissa auttamisen keinoissa:
 - 6 palkattua projektityöntekijää (paikkaa erityisesti alueita, joilla ei ole omaa maaseudun hyvinvointihanketta).
- Ostopalvelusitoumusjärjestelmä
 - sosiaali- ja terveydenhuollon asiantuntijapalvelut uupumisen hoitamiseksi
 - talouden ja juridiikan asiantuntijapalvelut
 - enintään 500 e/hlö.
- Lisäksi kehitetään ennaltaehkäisevää varhaisen välittämisen mallia.

Mela kanavoi tukensa Välitä viljelijästä -projektin kautta. Lisätietoa mela.fi

MYEL-vakuutus MYEL-eläkkeen perustana

Maatalousyrittäjätyö liitännäisineen vakuutetaan MYELin mukaan

- MVL:n mukaan verotettu MYELiin
- EVL:n mukaan verotettu YELiin

MYEL-vakuutus 18 vuoden iän täyttämisestä lukien pääteikään (68/69/70) asti

Eläkettä karttuu 1.1.2017 alkaen 1,5 % vuodessa

- Siirtymäaikana 53–62 ikävuosien välillä 1,7 %

Vakuutuksen voimassaoloaika ja MYEL-työtulo vaikuttavat eläkkeen määrään

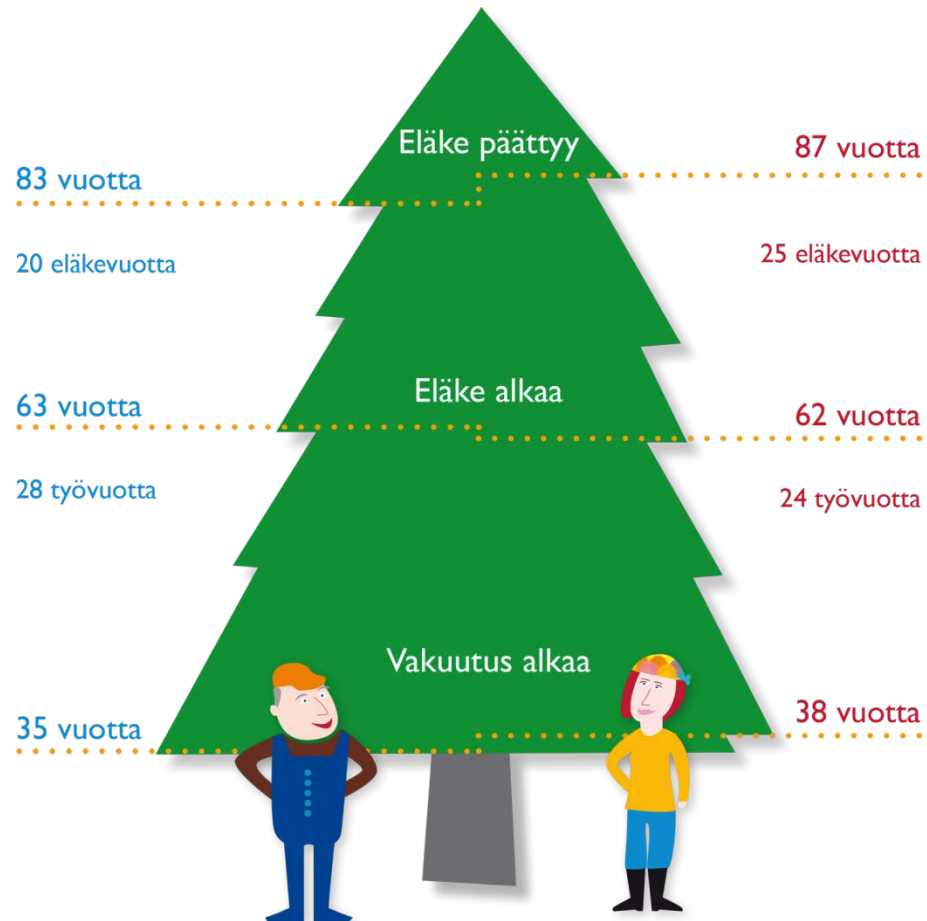
- Eläke on sitä suurempi mitä pitempään ja mitä suuremmalla työtulolla MYEL-vakuutus on ollut voimassa

MYEL-vakuutus myös silloin, jos työskentely jatkuu eläkkeen rinnalla

- MATA-vakuutuksen merkitys, jos työskentely jatkuu

Viljelijän MYEL-puu

VAKUUTUSVAIHEET 2017

Maatalousyrittäjän eläkelajit ennen vanhuuseläkeikää

Työkyvyttömyyseläke

- tk-eläke tai kuntoutustuki; täysi tai osa

Uutta 2017 alkaen; Osittainen varhennettu vanhuuseläke

- Vanhuuseläkkeestä voi ottaa maksuun osan, joko 25 % tai 50 % jo 61-vuotiaana
 - varhennusvähennys 0,4 %/kk.

Luopumistukijärjestelmä voimassa 2018 loppuun

- ikäraja 60 vuotta (*poronhoitajat 57 vuotta*)
- uinuva luopumistuki 5 vuotta aikaisemmin (*55 vuotta / 52 vuotta*).

Uutta 2018 alkaen; Työuraeläke

- Työuraeläke mahdollinen 63-vuotiaana, jos pitkä työura raskaassa ja kuluttavassa työssä.

Perhe-eläke iästä riippumatta edunjättäjän kuoltua

- ryhmähenkivakuutus (RHV).

Luopumistuki – vielä ehtii!

- Nykyinen soveltamisjakso vuoden 2018 loppuun asti
- **Luopuja lopettaa maatalouden harjoittamisen**
 - ikäraja nyt 60 v sukulaisuudesta riippumatta
 - SPV-kaltainen lisämaaluovutus lähisukulaiselle
 - luopuminen mahdollista jo kahta vuotta ennen ikärajan täyttymistä (58 v).
- **Elinkelpoinen maatila**
 - elinkelpoisuusedellytys 15 000 e/v vähintään viiden vuoden ajan
 - kehittämissuunnitelma, jos edellytys ei täyty vielä luopumishetkellä
- Luopumistukea on haettava aina ennakkoon

Maatila ja luopuva maatalousyrittäjä

- Tuotantorakennukset ja pellot käsittävä tilakokonaisuus
- Maatilan kaikista pelloista tulee luopua, luopuja voi pidättää itsellään 2 ha peltoa.
-
- Harjoittanut maataloutta viimeiset 10 vuotta
- MYEL-vakuutettuna viimeiset 5 vuotta välittömästi ennen luopumista
- Ei entuudestaan MYEL- tai KEL-eläkkeellä
 - perhe-eläke, osatyökyvyttömyyseläke, kuntoutustuki eivät estä luopumistukea
- Vähentää muut ansiotulot alle 728 €/kk (v. 2018 taso)
 - luopumistuen maksu alkaa, kun muut tulot jäävät alle rajan
 - uinumisaikana ei ansiotulorajaa
 - ei voi toimia maatalousyrittäjänä
 - voidaan MYEL- ja MATA-vakuuttaa perheenjäsenenä

Uinuva luopumistuki

- Luopumistuki voidaan myöntää uinuvana, jos ikäedellytys ei täyty
- Aikaisintaan viisi vuotta ennen varsinaisen ikärajan täyttämistä
 - uinuva luopuja on täyttänyt luopumishetkellä 55 v., hakemuksen voi tehdä aikaisemmin
- Uinuvaan luopumistukeen ovat oikeutettuja
 - nuorempi puoliso ja yhtymän sisarusosakas, jos vanhemmalla puolisoilla/sisarusosakkaalla on oikeus luopumistukeen
 - maatalousyrittäjän leski ja täyttä MYEL-työkyvyttömyyseläkettä saavan puoliso
- Luopumistuen maksaminen alkaa aikaisintaan varsinaisen ikärajan täyttymisestä lukien

Maatilan sukupolvenvaihdosjatkaja

- Luopumishetkellä alle 40-vuotias
- Riittävä ammatillinen pätevyys
 - jos ei täyty luopumishetkellä, koulutus hankittava kahden kalenterivuoden aikana luopumisesta
- Sivutulot alle 60 000 euroa/vuosi
- Sitoutuu viljelemään maatilaa ja asumaan tilalla tai tilan läheisyydessä
 - niin kauan kuin luopujalle maksetaan luopumistukea
 - **aina** vähintään 5 vuotta
- Jos tila luovutetaan kahdelle jatkajalle yhdessä viljeltäväksi, molempien tulee täyttää kaikki ehdot ja lisäksi sitoutua pitämään maatila jakamattomana sitoumusajan
 - poikkeuksena puoliset: toisen on täytettävä kaikki ehdot, molempien on annettava maatilan jakamattomuussitoumus

Sukupolvenvaihdosjatkajalle muodostuva maatila

- Taloudellisesti elinkelpoinen
 - yritystulo 15 000 euroa/vuosi /luovutuksensaaja
 - avioparia pidetään yhtenä luovutuksensaajana
 - yritystulosta vähintään 12 000 euroa/vuosi maataloudesta
 - poistot vähintään 5 000 euroa/vuosi
- Täyttää ympäristöä, hygieniaa ja eläinten hyvinvointia koskevat vaatimukset
- Tilan kehittäminen luopumista seuraavien kolmen vuoden aikana, jos ehdot eivät täyty luopumishetkellä
 - toteutettavissa oleva kehittämissuunnitelma luopumistukihakemuksen liitteeksi

Luopumistuen hakeminen ja alkaminen

- Haetaan etukäteen luonnosluovutuskirjalla
- Aikaisintaan 2 vuotta ennen varsinaista luopumisikää
- Voi hakea, jos täyttää 58 vuotta vuonna 2018.
- -----
- Alkaa, kun lopullinen luovutuskirja allekirjoitettu ja hallintaoikeus siirtynyt
- Maatalouden harjoittaminen päättynyt
 - luovuttu myös vuokramaista ja karjasta
- Luovutuksensaaja täyttää sitoumustaan
- Luopujan ikäraja täyttyy
- Ansiot jääneet alle 728 €/kk (v. 2018 taso)
 - LUTU myönnetään "lepäävänä", jos ikäraja täyttyy, mutta ansiot ylittävät rajan

Luopumistuen määrä

- Luopumistuki muodostuu perusmäärästä ja täydennysosasta
 - perusmäärä = MYEL-eläke
 - täydennysosa = kansaneläkkeen määrä
- Luopumistuen perusmäärää maksetaan 63-vuotiaaksi, jonka jälkeen se muuttuu MYEL-vanhuuseläkkeeksi
- Täydennysosaa voidaan maksaa 65-vuotiaaksi
 - lakkaa aikaisemmin, jos luopujalle myönnetään jokin muu eläke

Luopujan ja luovutuksensaajan sitoumukset voimassa niin kauan, kun luopumistukea maksetaan!

Lutu vuoden 2018 aikana

- Luopumistukea kannattaa hakea ennen kesää, jotta hakija saa päätöksen hyvissä ajoin ja mahdolliset hakemuksen puutteet ehditään korjaamaan.
- Melassa pyritään käsittelemään syksyllä ja loppuvuodesta tulleet hakemukset ripeästi.
- Huomio elinkeinosuunnitelmaan, oltava totuudenmukainen. Auttaa jatkajaa hahmottamaan maatalousyritystoimintansa taloudelliset realiteetit.
- Lopullisen luovutuksen tapahduttava ennen vuotta 2019.
- Luopumistuen saaminen edellyttää, että tilan hallintaoikeus siirtyy lain voimassaoloaikana. Omistusoikeus voinee siirtyä vuoden 2019 puolella, mutta Mela suosittelee, että väärinkäsitysten välttämiseksi ja luopumistukioikeuden saamiseksi kaikki luopumistukeen liittyvät toimenpiteet ajoitetaan vuodelle 2018.

Työkyvyttömyyseläke työkyvyn alennettua

Vähintään yhden vuoden ajan jatkunut työkyvyttömyys

Edellytyksiä arvioitaessa otetaan huomioon lääketieteellisten tekijöiden lisäksi myös sosiaalistaloudelliset tekijät (koulutus, ikä, asuinpaikka, aikaisempi toiminta jne.).

- Kokonaisarviointi
- 60 vuotta täyttäneillä lievempi arviointi: painotetaan työn ammatillista luonnetta

Edellytysten täytyessä

- Osaeläke tai "täysi" eläke
 - osaeläke, jos työkyky alentunut vähintään 2/5
 - täysi tkv-eläke, jos työkyky alentunut enemmän kuin 3/5
- Eläke tai kuntoutustuki
 - eläke, jos työkyky on alentunut pysyvästi
 - kuntoutustuki, jos työkyvyn odotetaan palautuvan

Vanhuuseläkeikä nousee asteittain

Syntymävuosi	Alin vanhuuseläkeikä	Eläkkeen karttuminen päättyy
1954 tai aik.	63 v	68 v
1955	63 v 3 kk	68 v
1956	63 v 6 kk	68 v
1957	63 v 9 kk	68 v
1958	64 v	69 v
1959	64 v 3 kk	69 v
1960	64 v 6 kk	69 v
1961	64 v 9 kk	69 v
1962–1964	65 v	70 v
1965 tai myöhemmin	Sidottu elinajan odotteen muutokseen; muutos enintään 2 kk/ikäluokka	

Vanhuuseläke osittain = osittainen vanhuuseläke (OVE) 1.1.2017 alkaen

Vanhuuseläkkeen osittainen varhentaminen

- Vanhuuseläke aikaisintaan oman ikäluokan mukaisesta iästä lukien
- Vanhuuseläkkeestä voi ottaa osan jo 61 vuoden iästä lukien
 - karttuneesta eläkkeestä joko neljäsosa tai puolet (tai $1/4$ ja myöhemmin $1/4$)
 - varhennusvähennys $0,4\ %/kk$ oman vanhuuseläkkeen alaikärajasta laskettuna
 - vähennys säilyy varhennetussa osassa myöhemminkin
- Ei työajan tai ansioiden vähentymistä koskevaa edellytyksiä

Vanhuuseläkkeen lykkääminen

- Vanhuuseläkkeen voi ottaa osittain myös oman eläkeiän täyttämisen jälkeen
 - joko $1/2$ tai $1/4$ (tai $1/4 + 1/4$)
 - lykkäyskorotus $0,4\ %/kk$ oman vanhuuseläkeiän alarajasta laskettuna

Osakeyhtiöstä vakuutetaan ainoastaan yrittäjä

- Toimintaa verotetaan maatalousverolain (MaatVL) mukaan
 - verotuspäätös
 - alkavassa yrityksessä lausunto kirjanpitäjältä
- Johtavassa asemassa
 - hallituksen varsinainen jäsen tai toimitusjohtaja tai muuten määräävässä asemassa
- Omistaa **yksin** yli 30 % yhtiön osakkeista **tai** hänellä on **yksin** yli 30 % osakkeiden tuottamasta äänimäärästä **tai**
- Omistaa **yhdessä** avio- tai avopuolionsa tai samassa taloudessa asuvien lasten tai vanhempien kanssa yli 50 % yhtiön osakkeista **tai** heillä on yli 50 % osakkeiden tuottamasta kokonaisäänimäärästä

Perheenjäsenten vakuuttaminen

- osakeyhtiössä ei voida vakuuttaa perheenjäsenen asemassa työskenteleviä MYEL:n tai MATA:n mukaan
- eläkevakuutus: TyEL-vakuutuksena
- tapaturmavakuutus: työntekijöiden lakisääteinen tapaturmavakuutus